

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2009. MÁRCIUS 24–25-I, 452. PLENÁRIS ÜLÉS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Fehér könyv az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről

COM(2008) 165 végleges

(2009/C 228/06)

2008. április 2-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

„Fehér könyv az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. március 11-én elfogadta véleményét. (Előadó: Wautier ROBYNS DE SCHNEIDAUER).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. március 24–25-én tartott, 452. plenáris ülésén (a március 25-i ülésnapon) 54 szavazattal 4 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A hatékony jogvédelem az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő alapjog. Az EGSZB ezért támogatja, hogy a polgárok érvényesíthessék e jogukat, különösen ha a trösztellenes szabályok megsértéséből eredő károk megtérítéséről van szó. E jogszabálysértések károsultjai nemcsak a játékszabályokat betartó versenytársak, hanem a fogyasztók, a kkv-k és az érintett vállalkozások munkavállalói is, amennyiben állásuk, illetve vásárlóerejük veszélybe kerül. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság fehér könyvét, és támogatja őt annak kapcsán. Kiemeli, hogy hatékonyabb eszközök bevezetésére van szükség, amelyek révén a trösztellenes szabályok megsértésének károsultjai teljes körű kártérítésben részesülhetnek az Európai Közösségek Bírósága joggyakorlatának értelmében. Egy olyan kiegyensúlyozott rendszer, amely mindenki érdekeit figyelembe veszi, alapvető fontosságú a társadalom egészének számára.

1.2 Továbbra is a versenypolitika vezérelvének tekintendő az, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok versenypolitikai hatóságai szigorúan végrehajtják a Szerződés 81. és 82. cikkét a közszférában. Az EGSZB tudatában van azoknak a korlátoknak és akadályoknak, amelyek az egyéni és kollektív jogoknak a teljes kártérítést igénylő károsultak általi, magánúton történő érvényesítése előtt állnak, és üdvözli az Európai Bizottság e problémák megoldása érdekében tett erőfeszítéseit. E kártérítési keresetek szükséges részei az EK-Szerződés 81. és 82. cikke hatékony végrehajtásának, és kiegészítik, ám nem helyettesíthetik, és nem is veszélyeztethetik a hatóságok általi jogérvényesítést. Ezenkívül a magánúton történő jogérvényesítés szabályainak tökéletesítése kedvező hatással fog járni a jövőbeli jogsértésektől való elrettentés szempontjából.

1.3 Az EGSZB szerint szükség van olyan jogi keretre, amely javítja az igazságszolgáltatási feltételeket annak érdekében, hogy a károsultak a Szerződésnek megfelelően érvényesíthessék a trösztellenes közösségi jogszabályok megsértéséből adódó valamennyi kár megtérítésére vonatkozó jogukat. Ezért közösségi és tagállami szinten el kell fogadni az ahhoz szükséges – kötelező vagy nem kötelező érvényű – intézkedéseket, hogy javuljanak az igazságszolgáltatási eljárások az Európai Unióban, és megvalósuljon a károsultak jogainak kielégítő szintű védelme. A peren kívüli megegyezések a bírósági eljárásokhoz csupán kiegészítő megoldást kínálhatnak. Mivel kevésbé formális és költséges eljárások, érdekes alternatívát jelenthetnek, feltéve, hogy mindkét érintett fél őszintén hajlandó az együttműködésre, és valóban fennáll a jogorvoslat lehetősége.

1.4 A kollektív kereseteket illetően az EGSZB szükségesnek látja megfelelő mechanizmusok kialakítását azok hatékony végrehajtására, európai megközelítést alkalmazva, és az európai jogi kultúrában és hagyományokban gyökerező intézkedésekre alapozva, amelyek elősegítik a jogszabályban feljogosított szervek és a károsultak szövetségei számára, hogy igénybe vegyék az igazságszolgáltatást. A nyomkövetési intézkedéseknek megfelelő biztosítékokat kellene nyújtaniuk az olyan jellegű keresetek bevezetése ellen, amelyekről egyéb joghatóságok keretében bebizonyosodott, hogy nagyobb valószínűséggel visszaélhetnek velük. Az EGSZB a jogorvoslat előmozdítása érdekében az egyéb kezdeményezésekkel való koordinációra sürgeti az Európai Bizottságot, különös tekintettel az Egészség- és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság jelenleg folyó kezdeményezésére.

1.5 A fehér könyv javaslatai egy olyan komplex jogi keretre vonatkoznak, amely a nemzeti eljárásjogi rendszereket és – egyebek között – a keresetindításra való jogosultságra, a bizonyítékismertetésre, a vétkességre és a költségek viselésére vonatkozó szabályokat is érinti.

1.6 A bizonyítékokhoz való hozzáférésnek és azok felek közötti ismertetésének a tényállás megállapításán, a kereset hihetőségének szigorú bírósági ellenőrzésén, valamint az ismertetés iránti kérelem arányosságán kellene alapulnia.

1.7 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy hajtsa végre a fehér könyv nyomán követését, és javasoljon megfelelő intézkedéseket az abban foglalt célkitűzések elérésére a szubszidiaritás elvét tiszteletben tartva, ám anélkül, hogy annak érvényesítésébe gátolná a trösztellenes szabályok megsértése károsultjainak kártérítését célzó hatékony jogorvoslati mechanizmusokhoz való hozzáférés akadályainak leküzdését.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a versenyszabályok megsértése miatt károsult egyéneknek, illetve vállalkozásoknak

lehetőséget kell biztosítani, hogy kártérítést követelhessenek a károkozó féltől. Az EGSZB ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a biztosítók nem nyújtanak védelmet a szándékos trösztellenes magatartásból – főként a kártérítésekből – adódó következmények ellen. Meggyőződése szerint ez is hozzájárul a vállalkozásokat visszatartó hatáshoz, mivel a trösztellenes szabályokat megsértő vállalatoknak viselniük kell az általuk okozott kár megtérítésének teljes költségét, és ki kell fizetniük a felmerülő bírságokat.

2.2 Amint az EGSZB már korábban megállapította⁽¹⁾, a versenypolitika szorosan összekapcsolódik a többi politikával, például a belső piaci és fogyasztóvédelmi politikával. A jogorvoslat megkönnyítésére irányuló kezdeményezéseket ezért a lehető legjobban össze kell hangolni.

2.3 Az Európai Közösségek Bírósága garantálta a károsultak (mind polgárok, mind vállalkozások) ahhoz való jogát, hogy kártérítésben részesüljenek, ha az EK trösztellenes szabályainak megsértéséből adódóan kárt szenvednek⁽²⁾.

2.4 Az Európai Bizottság által 2005-ben az EK antitröszt-szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről kiadott zöld könyv⁽³⁾ alapján megindult nyilvános vita következményeként az EGSZB⁽⁴⁾ és az Európai Parlament⁽⁵⁾ támogatta az Európai Bizottság megközelítését, és kézzelfogható intézkedések meghozatalára sürgette azt. Konkrétabban az EGSZB kedvezően fogadta az Európai Bizottság kezdeményezését, kiemelve azokat az akadályokat, amelyekkel a károsultak kártérítésért folyamodva szembesültek, és utalt a szubszidiaritás elvére is.

2.5 2008 áprilisában az Európai Bizottság konkrét javaslatokat is előterjesztett fehér könyvében⁽⁶⁾. A fehér könyv a trösztellenes szabálysértés miatti keresetekhez kapcsolódó kérdéseket tárgyalja, és felvázolja az ilyen keresetek útjának megkönnyítésére szolgáló intézkedéseket. A javasolt intézkedések és politikai választási lehetőségek a következő kilenc területhez

⁽¹⁾ HL C 162., 2008.6.25., Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság 2006-os jelentése a versenypolitikáról, előadó: Franco Chiriaco, COM(2007) 358 végleges, 7.1.1. pont, Brüsszel, 2008. február 13.

⁽²⁾ Lásd a „C-453/99” sz. „Courage és Crehan” ügyben, valamint a „C-295–298/04” sz. „Manfredi” egyesített ügyben hozott ítéleteket.

⁽³⁾ COM(2005) 672 végleges, Zöld könyv az EK antitröszt-szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről. Brüsszel, 2005. december 19., 113. o.

⁽⁴⁾ HL C 324., 2006.12.20., Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő tárgyban: Zöld könyv az EK antitröszt-szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről, előadó: María Candelas SÁNCHEZ MIGUEL. Brüsszel, 2006. október 26., 1–10. o.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament 2007. április 25-i állásfoglalása.

⁽⁶⁾ COM(2008) 165 végleges, Fehér könyv az EK trösztellenes szabályainak megsértésén alapuló kártérítési keresetekről, Brüsszel, 2008. április 2.

kapcsolódnak: keresetindításra való jogosultság; a bizonyítékokhoz való hozzáférés; a nemzeti versenyhatóságok határozatainak kötelező ereje; a vétkesség követelménye; kártérítés; az árnövelés áthárítása; elévülési idők; a kártérítési kereset költségei; és az engedékenységi programok és a kártérítési keresetek közötti kapcsolat.

2.6 A fehér könyv kidolgozásához az Európai Bizottság kiterjedt konzultációt folytatott a tagállamok kormányainak képviselőivel, nemzeti bíróságokon működő bírókkal, az üzleti szféra reprezentánsaival, fogyasztói szövetségekkel, jogászokkal és számos egyéb érintettel.

2.6.1 A torzulásoktól mentes verseny szervesen hozzátartozik a belső piachoz, és fontos szerepet játszik a lisszaboni stratégia végrehajtásában. A fehér könyv elsődleges célkitűzése a károsultak jogi helyzetének javítása annak érdekében, hogy érvényesíthessék a trösztellenes közösségi jogszabályok megsértéséből adódó valamennyi kár megtérítésére vonatkozóan a Szerződésből eredő jogukat. Ennélfogva az elsődleges irányelv a teljes kártérítés elve.

2.6.2 A fehér könyv a következő vonatkozásokat tárgyalja:

- keresetindításra való jogosultság: közvetett fogyasztók és kollektív jogorvoslat,
- a bizonyítékokhoz való hozzáférés: azoknak a felek közötti ismertetése,
- a nemzeti versenyhatóságok határozatainak kötelező ereje,
- a vétkesség követelménye,
- kártérítés,
- az árnövelés áthárítása,
- elévülési idők,
- a kártérítési kereset költségei,
- az engedékenységi programok és a kártérítési keresetek közötti kapcsolat.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB egy olyan hatékonyabb rendszert támogat, amely lehetővé teszi az uniós trösztellenes szabályok megsértésének károsultjai számára, hogy tisztességes kártérítést kapjanak az elszenvedett kárért. Jelenleg a trösztellenes szabályok megsértésének károsultjai saját tagállamuk általános kártérítési és eljárásjoga alapján követelhetnek kártérítést. Ugyanakkor az ilyen

eljárások gyakran nem elegendőek a megfelelő kártalanítás biztosítására, különösen azokban az esetekben, ha számos károsult szenvedett hasonló jellegű kárt.

3.2 Az EGSZB elismeri a fehér könyv által felvetett kérdések jelentőségét. A következő megjegyzések azokkal a témákkal foglalkoznak, amelyek az EGSZB véleménye szerint a legérzékenyebb területeket jelentik a vitában. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa, hogy a versenyszabályok megsértése miatt károsult egyéneknek az EU minden tagállamában lehetőségük legyen tényleges kártalanításhoz jutni; felkéri ezért az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot uniós szintű, a fehér könyv nyomán követéséhez szükséges intézkedésekre. Hangsúlyozza, hogy a specifikus közösségi szintű javaslatok mérlegelésekor figyelembe kell a szubszidiaritás elvét, és emlékeztet arra, hogy ezeknek megfelelően illeszkedniük kell a tagállamok jogi és eljárásjogi rendszeréhez.

3.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a károsultaknak az elszenvedett kár tényleges értékének teljes megtérítésében kell részesülniük, ami nemcsak a tényleges veszteséget, illetve anyagi vagy erkölcsi kárt foglalja magában, hanem az elmaradt hasznot is, sőt, a kamatokhoz való jogot is.

3.3.1 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottságnak az általa végrehajtandó közösségi fellépés során az alábbi két, egymást kiegészítő eszköztípust kellene figyelembe vennie:

- először is közösségi jogi eszköz formájában kodifikálnia kellene a trösztellenes jogszabályok megsértésének károsultjai által megtéríthető károk körére vonatkozó jelenlegi közösségi szabályokat,
- másodsor pedig nem kötelező érvényű útmutatást is tartalmazó keretet kellene létrehoznia a károk számszerűsítésére, pl. közelítő számítási módszerek vagy a veszteség felbecslése egyszerűsített szabályainak megállapítása révén.

3.4. Az EGSZB szerint bármely olyan károsult személynek joga van kártérítést követelni, aki megfelelő ok-okozati viszonyt tud kimutatni a jogsértéssel kapcsolatban. Törekedni kell ugyanakkor az olyan helyzetek elkerülésére, amelyek jogalap nélküli gazdagodáshoz vezethetnek, például az olyan vásárlók esetében, akik továbbhárítják az árnövelést. Az EGSZB úgy véli, hogy – tekintet nélkül arra, milyen szinten hozzák meg az intézkedést (nemzeti vagy közösségi) – ilyen körülmények között az alperesnek jogot kell biztosítani arra, hogy az árnövelésből származó kárának megtérítése iránti igényével szemben az áthárításra hivatkozzon védekezésében. A bizonyítási terhet illetően, a bizonyítási követelmények szintje e védekezés tekintetében nem állapítható meg alacsonyabban, mint a felperesre a kár bizonyításával kapcsolatban megállapított követelményeké.

3.5 Figyelembe véve az elévülési idő kiszámításában jelenleg meglévő eltéréseket, a jogbiztonság szempontjából fontos lenne egységesíteni a vonatkozó kritériumokat. Az EGSZB úgy véli ezért, hogy:

- az elévülési időnek nem szabad megkezdődnie – folytatóságos vagy ismételt jogsértés esetén – azt a napot megelőzően, amikor a jogsértéssel felhagytak, vagy amikor a jogsértés károsultjától ésszerűen elvárható, hogy tudomást szerezzen a jogsértésről és az az által okozott kárról,
- minden esetben legalább két év hosszúságú új elévülési időszaknak kell kezdődnie azon a napon, amelyen a felperes keresetének alapjául szolgáló jogsértést megállapító határozat jogerőssé válik.

3.6 *A hatóságok általi jogérvényesítés és a kártérítési keresetek közötti kapcsolatok*

3.6.1 Mivel közérdekű kérdésekről van szó, az uniós piacok szabályozásának és a versenyszabályok érvényre juttatásának elsődleges felelősségét továbbra is az állami hatóságok hatáskörébe kell helyezni. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a jövőbeli fellépéseknek a hatékony hatósági jogérvényesítés fenntartására kellene irányulniuk, egyúttal megkönnyítve a trösztellenes szabályok megsértésének károsultjaira számára az elszenvedett kár után járó jogorvoslat megszerzését. A hatóságok általi jogérvényesítés alapvető szerepet játszik a versenyellenes magatartások elleni küzdelemben, annál is inkább, mert az Európai Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok egyedülálló vizsgálati és perrendezési hatáskörrel rendelkeznek.

3.6.2 Míg a hatóságok általi jogérvényesítés a megfelelésre és a visszatartó hatásra összpontosít, a jogorvoslati eljárások célja az elszenvedett károkért történő teljes kártalanítás. A szóban forgó teljes kártalanítás magában foglalja a tényleges veszteséget, a profitkiesést és a kamatokat.

3.6.3 A tényleges és teljes kártérítéshez kapcsolódó intézkedések elemzésekor az EGSZB azt várja a károk számszerű felmérésére vonatkozó iránymutatások tervezett keretrendszerétől, hogy az pragmatikus iránymutatásokat határozzon meg a tagállamok bíróságainak igénybevitelére vonatkozóan, a fehér könyvben leírtaknak megfelelően.

3.7 *Peren kívüli megegyezések*

3.7.1 Bár mindenképpen hatékonyabb keretre van szükség a versenyjogi jogsértések károsultjainak jogorvoslatához, az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot abban a tekintetben, hogy a peren kívüli megegyezést ösztönző eljárási szabályok kialakítására biztatja a tagállamokat. A jogorvoslatok alternatívájaként a peren kívüli megegyezések fontos kiegészítő szerepet tölthetnek be a károsultak kártérítésének rendszerében, a bírósági fórumokhoz való hozzáférésük csökkentése nélkül. Gyorsabban és kevésbé költséges módon tehetik lehetővé az igazságos megoldást, fenntartva a felek közötti békésebb hangnemet és egyidejűleg csökkentve a bíróságok megterheltségét. Az EGSZB ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy támogassa a peren kívüli megegyezés rendszereinek alkalmazását az EU-ban, és javítsa minőségüket. Az EGSZB azonban megjegyzi, hogy az alternatív vitarendezési mechanizmusok csak akkor jelenthetnek megbízható megoldást a károsultak jogorvoslatára, ha léteznek hatásos bírósági – akár kollektív mechanizmusokon keresztül működő – jogorvoslati mechanizmusok. A jogorvoslat hatékony eszközeinek hiányában nincs megfelelő ösztönzés a korrekt és célravezető megállapodásra.

4. **A fehér könyvvel kapcsolatos részletes megjegyzések**

4.1 Tekintettel a jogi tranzakciók jelenlegi nagy mennyiségére, olyan mechanizmusokat kell bevezetni a jogrenden belül, amelyek révén összevonhatók a trösztellenes jogszabályok megsértésének károsultjai által benyújtott egyedi keresetek.

4.1.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézetét, miszerint a károsultak hatékony kollektív kártérítésének biztosítására ötvözni kell az alábbi két, egymást kiegészítő mechanizmust:

- példát statuáló keresetek, amelyeket arra feljogosított szervezetek (fogyasztói, környezetvédelmi vagy munkaadói szervezetek, illetve károsultak szövetségei) indítanak. E keresetek többségének megalapozottságáról az EGSZB már véleményt alkotott (7),

- olyan kollektív keresetek, amelyek esetében a károsultak úgy döntenek, hogy egyetlen keresetben fogják össze az egyéni kártérítési kereseteket.

(7) HL C 162., 2008.6.25., Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A kollektív keresetek szerepének és rendszerének meghatározása a fogyasztókkal kapcsolatos közösségi jog területén, előadó: Jorge Pegado Liz, Brüsszel, 2008. február 14., 1–21. o.

4.2 A kollektív jogorvoslattal kapcsolatos észrevételek

4.2.1 A trösztellenes szabályok megsértésének károsultjai – a tisztességes eszközökkel élő versenytársak, fogyasztók, kkv-k és az érintett vállalkozásoknál foglalkoztatott munkavállalók, akik közvetett károsultjai az olyan gyakorlatoknak, melyek gyengítik munkalehetőségeiket és vásárlóerejüket – részére nyújtott kielégítő mértékű jogorvoslat elsődleges szempont az EGSZB számára. Az EGSZB korábban is kifejtette álláspontját ezzel kapcsolatban „A kollektív keresetek szerepének és rendszerének meghatározása a fogyasztókkal kapcsolatos közösségi jog területén” című saját kezdeményezésű véleményében.⁽⁸⁾ A korábbi véleményekkel összhangban az EGSZB megállapítja, hogy a jogorvoslati lehetőségek szükségességének elfogadása mellett biztosítani kell e jogok elismerésének és érvényesítésének megfelelő eljárásait. Egy európai kollektív jogorvoslati lehetőség kialakítása egyike a hatékony jogorvoslatról folytatott vitában felvetett lehetséges alternatíváknak. Az EGSZB szerint a nyomkövetési intézkedéseknek kiegyensúlyozottnak kell lenniük, és hatékony garanciákat kell nyújtaniuk a visszaélések elkerülésére. Összhangban kell lenniük a kollektív jogorvoslatról szóló egyéb javaslatokkal, nevezetesen az Egészség- és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság jelenlegi javaslataival, és koordinált és koherens módon kell kezelni őket annak érdekében, hogy elkerüljük a jogi eszközök felesleges megkettőződését, óriási átültetési és alkalmazási nehézségeket okozva a tagállamokban.

4.2.2 Az EGSZB támogatja az európai politikusok és az érdekeltek széles körű konszenzusát azzal kapcsolatban, hogy az EU-nak el kell kerülnie az amerikai típusú visszaélések kockázatát. A nyomkövetési intézkedéseknek tükrözniük kell az európai kulturális és jogi hagyományokat, egyetlen céljuk a kártérítés lehet csak, és az, hogy tisztességes egyensúlyt hozzanak létre a felek között, egy olyan rendszert teremtve, amely biztosítja a társadalom egészének érdekeit. Az EGSZB kéri az eredményességi honoráriumok és az olyan rendszerek mellőzését, amelyek a harmadik felek gazdasági érdekeit szolgálják.

4.3 Abizonyítékokkal kapcsolatos észrevételek

4.3.1 A bizonyítékokhoz való tényleges hozzáférés érdekében, ami részét képezi a hatékony jogi védelemhez való jognak, az EGSZB szerint előnyös lenne, ha az egész EU-ban fennmaradna azok felek közötti ismertetésének minimális szintje a trösztellenes jogszabályok megsértéséből eredő kártérítések esetén. E cél elérése érdekében jó lenne, ha kibővítenék a nemzeti bíróságok hatáskörét, hogy elrendelhessek a kapcsolódó bizonyítékok bizonyos kategóriáinak ismertetését, amennyiben az ismertetés illeszkedik az Európai Bíróság által kialakított joggyakorlat keretébe, továbbá az ügy szempontjából releváns, szükséges és arányos.

4.3.2 Az EGSZB elismeri a károsultakat terhelő bizonyítás nehézségeit, és üdvözli a bizonyítékokhoz való megfelelőbb hozzáférésre irányuló európai bizottsági erőfeszítéseket. Hang-

súlyozza, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni a tagállami eljárásjogi rendszerek közötti különbségeket. Az ismertetési kötelezettségeket pontos biztosítékok kell, hogy szabályozzák, és e kötelezettségeknek az ügy méretével arányosnak kell lenniük.

4.3.3 Az ismertetési kötelezettség EU-szerte egységesen és hatékonyan alkalmazható minimumszintjének meghatározását illetően az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy rendeljen egyértelmű biztosítékokat az ismertetési kötelezettségekhez, mivel a kihívás egy olyan rendszer fenntartásában rejlik, amely megtalálja az egyensúlyt a bizonyítékokhoz való hatékony hozzáférés és a védelemhez való jog között. Az EGSZB megjegyzi, hogy a bíró szigorú felügyeleti szerepe igen hasznos lehet e tekintetben.

4.3.4 Amennyiben közösségi szinten megállapítást nyer az EK-Szerződés 81. vagy 82. cikkének megsértése, a jogsértés károsultjai – az 1/2003/EK rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében – a határozatot kötelező erejű bizonyítékként használhatják fel a polgári kártérítési perek során. Tekintettel az eljárási szabályok megfelelőségének elvére, az EGSZB szerint hasonló szabálynak kellene léteznie a 81. vagy 82. cikk megsértését megállapító nemzeti versenyhatóságok valamennyi állásfoglalására vonatkozóan.

4.4 Arészvétellel és a károsultak képviselével kapcsolatos észrevételek

4.4.1 Ami a szabad részvételen alapuló („opt-in” és „opt-out”) típusú közös kereseteket illeti, az EGSZB a szóban forgó mechanizmusok előnyeivel és hátrányaival kapcsolatban utal 2008. február 14-i véleményére⁽⁹⁾. Abban az EGSZB rámutatott többek között arra, hogy bár az „opt-in” keresetek járnak bizonyos előnyökkel, nehezen kezelhetőek és költségesek, az eljárás elhúzódását okozzák és nem megfelelőek a fogyasztók nagy része számára, hiszen azok nem kellőképpen tájékozottak a kérdéses eljárásokkal kapcsolatban. Ugyanakkor az EGSZB megjegyzi, hogy néhány tagállam eltérő jogorvoslati modelleket vezetett be, amelyek mind az „opt-in”, mind pedig az „opt-out” rendszert tartalmazzák.

4.4.2 Ugyanezek a megjegyzések érvényesek a „példát statuáló keresetekre” is. Mivel a fehér könyv nemcsak az azonosított, hanem az azonosítható károsultakra is utal, úgy tűnik, a javaslat nem zárja ki a csoportok vagy azonosíthatatlan személyek nevében indított kereseteket sem. Bár az egyes károsultak azonosítása hozzájárulhat a keresetek megalapozásához, akadhatnak olyan körülmények is, amelyekben az ügy valamennyi potenciális károsultultra való kiterjesztése célszerűnek tűnhet, különösen azokban az esetekben, amelyekben kiemelkedően nagy a károsultak száma. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság pontosítsa a javaslatot.

⁽⁸⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet.

⁽⁹⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet.

4.4.3 Az EGSZB emlékeztet a bírók fontos szerepével kapcsolatos, korábbi véleményeiben hangoztatott ajánlásaira. A bírók munkáját specifikus képzéssel lehetne segíteni az elfogadhatósági kritériumok hatékonyabb ellenőrzésében, illetve a bizonyítékok értékelésében és hozzáférésében, mivel a kollektív keresetek természetüknél fogva olyan jellegűek, hogy nem valószínű ugyanazon kereset egyéni benyújtása. A bírókra ezért fontos és tevékeny szerep hárul a jogszerű keresetek idejekorán történő azonosításában és engedélyezésében.

4.4.4 Az elismert fogyasztói és kereskedelmi szervezetek természetes módon kínálkoznak arra, hogy képviseljék a károsultakat a példát statuáló keresetekben. Az Európai Bizottság fehér könyve azt is kifejezetten lehetővé teszi az akkreditált kereskedelmi szervezetek számára, hogy tagjaik nevében példát statuáló kereseteket nyújtsanak be. Mivel más, bizonyos normákat teljesítő elismert szervezeteknek is jogos indokaik lehetnek kollektív keresetek benyújtására, alaposan mérlegelni kell, hogy ez olyan helyzetekhez vezethet-e, amikor egyazon jogsértésből származó kár számtalan, egymással konkuráló kereset tárgyává válik. Célszerű lenne ajánlani, hogy a kereset hatékonysága érdekében a károsultakat együttesen, közös képviselő képviselje.

4.5 *Anemzeti versenyhatóságok jogerős határozatainak kötelező érvényével kapcsolatos megjegyzések*

4.5.1 Az EGSZB elvben egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a kártérítési esetekben született jogerős határozat a jogsértés cáfolhatatlan vélelmét jelentse. Úgy véli, hogy a nemzeti bíróságok a legilletékesebb hatóságok a jogsértés és a követelt kártérítés közötti eseti kapcsolat megítélésében, ezért kizárólagosan számukra kellene fenntartani e jogot.

4.5.2 Az EGSZB megjegyzi továbbá, hogy a nemzeti versenyhatóságok jogerős határozatainak értéke azt mutatja, hogy megfelelő figyelmet kell szentelni az ellenőrzések, eljárásjogi egyensúly és garanciák harmonizációs szintjének a tagállamokban.

4.6 *Avétkesség követelményével kapcsolatos észrevételek*

4.6.1 Néhány tagállamban a jogsértés és a kár közötti eseti összefüggés a jogsérelem miatti felelősség megállapításának szerves része, és a felperesnek bizonyítania kell saját kártérítési jogosultságát, illetve az alperes vétkességét. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy vegye e különbségeket figyelembe, mivel ezek a nemzeti jogrendszerek történelmi fejlődéséből adódnak. Sürgeti az Európai Bizottságot, hogy gondos-

kodjon arról, hogy a jövőben alkalmazott rendszerek tisztességes eljárást biztosítsanak, a megfelelő bizonyítékokkal alátámasztott károk gyors és tényleges kártalanítását tartva szem előtt.

4.7 *Az engedékenységi programokkal kapcsolatos észrevételek*

4.7.1 Az engedékenységi programok rendkívül nagy mértékben befolyásolják a felfedett kartellek számát, és jelentős visszatartó hatással is bírnak. Megfelelő működésük ezért elsősorban a károsultak érdekeit szolgálja. A bizalmas információk nyilvánosságra kerülésének kockázata hátrányosan befolyásolná a kartellek azonosítását és így a károsultak kártérítési kereseteinek lehetőségét is. Az EGSZB ennek megfelelően üdvözli az engedékenységi programok hatékonyságának megőrzésére irányuló javaslatokat. Ugyanakkor az engedékenységi kérelmeknek nem szabadna a károsultak rovására – és a feltétlenül szükségesesen túl – védelmet nyújtaniuk a kartellekben részt vevők számára jogszerűtlen magatartásuk polgárjogi következményei alól.

4.8 *Akártérítési keresetek költségeivel kapcsolatos észrevételek*

4.8.1 A fehér könyv különböző megközelítéseket dolgoz ki a kártérítési kereset benyújtók pénzügyi kockázatainak csökkentése érdekében. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a kártérítés jogát nem gátolhatják a jogi eljárások ésszerűtlenül magas költségei. Az EGSZB ezeknek az eljárásoknak a költségeiről már kifejtette nézeteit a zöld könyvről készített véleményében. ⁽¹⁰⁾

4.8.2 A fehér könyv felhívja a tagállamokat, hogy vizsgálják felül a költségek viselésére vonatkozó nemzeti rendelkezéseket, és a nemzeti bíróságok számára tegyék lehetővé, hogy – rendkívüli körülmények között – eltérhessenek a „vesztes fizet” elvétől, amely jelenleg a legtöbb jogrendszerben alkalmazásra kerül. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy ebben a tekintetben is fordítson kellő figyelmet azokra a lehetőségekre, amelyek biztosítják mind a bíróságokhoz való megfelelő hozzáférést, mind pedig a keresetek érvényességét.

4.8.3 Az EGSZB véleménye szerint a tagállamoknak el kellene gondolkodniuk a perköltségre vonatkozó szabályaikon, az Európai Bizottságnak pedig meg kellene vizsgálnia ezen szabályok összességét. Egyre inkább lehetővé kellene tenni azon indokolt keresetek benyújtását, amelyek egyébként a magas költségek miatt nem kerülnének benyújtásra, és mindezt a peren kívüli megegyezést (a költségcsökkentés egyik módjaként) ösztönző eljárási szabályok megalkotása mellett.

⁽¹⁰⁾ HL C 324., 2006.10.30., 5.4.5. pont (előadó: María Candelas Sánchez Miguel).

4.8.4 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy nem tanácsos egy, az európai jogi hagyományokkal ellentétes járulékos díjrendszer bevezetése. Ahogy az EGSZB már egyik korábbi véleményében is megállapította, ⁽¹⁾ e rendszer az Európai Unió tagállamainak többségében tiltott, vagy törvényben, vagy pedig az ügyvédi etikai kódexben.

4.8.5 Végezetül az EGSZB úgy véli, a feltételezett felperesek értesítése és összegyűjtése hatékonyan és költségkímélő módon megoldható a keresetek egy olyan nyilvános, európai elektronikus nyilvántartása révén, amelybe a károsultak Európa-szerte betekinthetnek.

Kelt Brüsszelben, 2009. március 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽¹⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet.